

СТАНОВИЩЕ

на дисертация на тема

УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА ПЕДАГОГИЧЕСКАТА КОМУНИКАЦИЯ ПРИ УПРАВЛЕНИЕ НА КРИЗИ В УЧИЛИЩЕ

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“

Докторант: Радина Младенова Младенова,
СУ „Св. Климент Охридски“, Факултет по Педагогика, катедра „Социална работа“

Професионално направление 1.2. Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика – Педагогическа комуникация)

Научен ръководител: доц. д-р Силвия Цветанска, СУ „Св. Климент Охридски“, факултет по Педагогика

Изготвил становището: доц. д-р Венета Косева Узунова, ДИПКУ – Тракийски университет, Стара Загора

Структура и съдържание на дисертационния труд

Дисертационният труд на Радина Младенова е структуриран в увод, три основни глави, заключение, използвана литература и приложения. Дисертацията е представена в две основни части: теоретико-емпиричен анализ в основното книжно тяло (233 стр.) и приложения (158 стр.). В увода акцент е поставен върху актуалността и проучеността на темата, обекта и предмета, целите и задачите, хипотезата и ключовите термини. Първата глава „Теоретични координати на изследването“ разглежда теоретичните аспекти на педагогическата комуникация, нейната роля в управлението на училището и кризисните ситуации, като включва и анализ на европейските стандарти за комуникация при кризи в училище, с примери от Белгия, Франция, Великобритания. Втората глава „Емпирично изследване на нагласи по отношение на педагогическата комуникация при управление на кризи в училище“ представя резултатите от емпирично изследване, базирано на анкети и интервюта с училищни ръководители, за нагласите и готовността им да управляват кризи, допълнено с дискусия и изводи. Третата глава „Усъвършенстване на уменията за педагогическа комуникация при управление на кризи в училище като част от продължаващата квалификация на педагогическите специалисти“ предлага концептуална рамка за обучение в умения за педагогическа комуникация при кризи, фокусирана върху съвременни подходи и интерактивни методи като симулации и ролеви игри. Особено внимание е обърнато на оценката чрез дебрифинг и значението на обобщението в обучението и неговите ограничения. Заключението обобщава изводите, препоръките и перспективите, а библиографията и приложенията осигуряват теоретичната и методологична основа за изследването.

Докторантът е приложил иновативен подход за систематизиране на уменията за кризисна комуникация в контекста на училищната институция. Кризите представляват и възможност за организациите, тъй като те разкриват слабости в съществуващите процеси, но същевременно създават условия за внедряване на по-ефективни стратегии, повишаване на компетенциите и изграждане на устойчивост към бъдещи извънредни ситуации. Именно такъв е и фокусът в настоящата дисертация.

Изложението е структурирано, ясно, логично. Показва не само компетентността на автора да борави с академична информация, но и неговата ангажираност с темата, експертизата му и мотивацията освен да проучи проблема, да намери и предложи решение. Демонстрирани са уменията на Радина Младенова да анализира и систематизира огромен обем информация, да прави умели препратки към практиката и приложните аспекти на проблема, както и с критичен поглед да сравнява, оценява и обобщава теории, практики и емпирични данни.

Актуалност на тематиката и познаване на проблема

Неизбежността на кризата и неподготвеността за нея в последните години излизат като предизвикателства във всички сфери на живота, на различни нива. Темата за педагогическата комуникация при управление на кризи е изключително актуална в контекста на съвременната училищна среда. Увеличаващият се брой кризисни ситуации, свързани с природни бедствия, пандемии, тероризъм и насилие, подчертава нуждата от развитие на умения за ефективна педагогическа комуникация. Дисертацията успешно адресира тази потребност, като предлага изследване на кризисната комуникация в училищния контекст. Настоящото изследване разглежда ключови аспекти като ролята на комуникацията в управлението на училището, европейските стандарти за кризисна комуникация и специфичните потребности на българската образователна система. Освен това, дисертантът акцентира върху важността на емоционалната интелигентност и социалните умения при справяне с кризисни ситуации.

Авторът демонстрира задълбочено познаване на темата, подкрепено с широка библиографска основа (161 източника), като по-голямата част от тях са на латиница (107). В теоретичната част са представени ключови концепции и модели, като теорията за ситуационната кризисна комуникация на Тимъти Кумбс и европейските стандарти за кризисно лидерство. Особено ценно е съпоставянето между международния опит и българския контекст. Важен принос на дисертационния труд е идентифицирането на основните предизвикателства, пред които са изправени училищните директори в България. Сред тях са липсата на структурирано обучение по кризисен мениджмънт и липсата на ресурси за справяне с извънредни ситуации.

Методика на изследването

Изследването е проведено чрез емпиричен подход, включващ количествени и качествени методи. Авторът използва анкетиране и интервюта, за да идентифицира нагласите и потребностите на училищните ръководители и педагогически специалисти. Специфични елементи на методологията включват: използване на уеб-базиран въпросник за измерване на нагласите към кризисната комуникация; провеждане на интервюта с директори на училища за детайлно изследване на практическите аспекти на управление на кризи; анализ на данните чрез съвременни статистически методи, осигуряващ надеждност и валидност на резултатите.

Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Темата за усъвършенстване на педагогическата комуникация при управление на кризи в училищата е значима и актуална, като засяга ключови предизвикателства, пред които е изправена съвременната образователна система.

Дисертационният труд на Радина Младенова представлява изключително ценно изследване, което успешно съчетава теоретични концепции с практически насоки и постигнати резултати. Показва актуалното състояние на проблема за управление на педагогическата комуникация по време на кризи в училище в България, прави сравнение

с международните практики и стандарти, прилага обоснована и експертно разработена методика за проучване и предлага научно-приложно решение.

Успешното е комбинирането на теоретичните знания с практическата насоченост, което прави труда полезен както за академичната общност, така и за практикуващите педагози. Анализът на резултатите е задълбочен, а препоръките са ясно формулирани и приложими в практиката.

Научните приноси на дисертационния труд включват:

1. Разработване на концептуална рамка за обучение в кризисна педагогическа комуникация, която може да бъде адаптирана към национални и международни стандарти.
2. Систематизация на уменията, необходими за ефективно управление на кризи, обхващащи емоционалната интелигентност и социалните взаимодействия.
3. Идентифициране на предизвикателствата, пред които са изправени училищните ръководители в българския контекст, и предоставяне на решения за тяхното преодоляване.
4. Създаване на ръководство за училищни ръководители и педагогически специалисти, което съдържа конкретни подходи за управление на кризи чрез комуникация.

Практическата стойност на изследването е безспорна, тъй като предложените методологии могат да се внедрят в програмите за продължаващата квалификация на педагогическите специалисти, а също и в подготовката на бъдещи учители и мениджъри. Дисертацията се отличава с висока теоретична и методологична обоснованост, което я прави ценна придобивка както за академичната общност, така и за практикуващите в сферата на образованието. Важен е личният принос на автора, който включва разработването на оригинална методология и предлагането на практически решения за управление на кризи.

Докторантът е публикувал статии, свързани с темата на дисертацията, които отразяват научната и практическа стойност на изследването, както и отделните етапи от него. Публикациите обхващат ключови аспекти като осъзнатост, социално-емоционална подкрепа, еволюцията на комуникационните умения на училищния директор след пандемичната обстановка, необходимостта от формално комуникационно образование, както и състоянието на кризисната комуникация на институционално ниво в България по отношение на училищата. Наръчникът за училищни лидери „Комуникация при кризи“ предоставя ценни стратегически насоки за управление на кризисни ситуации в училищна среда чрез ефективна комуникация.

Авторефератът е изготвен съгласно изискванията, като предоставя ясен и изчерпателен преглед на основните резултати и приноси на дисертационния труд. Структурата на автореферата следва логиката на дисертацията, като акцентира върху потребността от обучение на училищни ръководители и значението на концептуалната рамка за квалификация.

Препоръки и въпроси към докторанта

Препоръчвам разработената концептуална рамка и предложените подходи за обучение да бъдат приложени в практиката на продължаващата квалификация на педагогическите специалисти. Резултатите от изследването могат да послужат като основа за разработване на национални политики в областта на управлението на кризи в образователния сектор. Разширяването на предложените рамки за обучение и внедряването им в международен контекст също представлява потенциална възможност за дисертанта и неговия труд.

Въпрос към докторанта: Виждате ли мястото на обучението в кризисна педагогическа комуникация и при подготовката на бъдещите учители и училищни мениджъри? Ако да - по какъв начин?

Заключение Убедена съм, че дисертационният труд на Радина Младенова отговаря на всички изисквания за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, че съдържа значими научни и практически приноси и демонстрира високо ниво на професионална компетентност и научна задълбоченост. Поради това давам своята положителна оценка и предлагам на уважаемото научно жури да ѝ присъди научната и образователна степен „доктор“ в професионално направление 1.2. Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика – Педагогическа комуникация).

06.01.2025г.

Изготвил становището:
доц. д-р Венета Косева Узунова